

Stockholm 2014-09-23

Remissvar Utvärdera för utveckling – om utvärdering av skolpolitiska reformer

Inledning

Sveriges Skolledarförbund delar i stor utsträckning den analys som utredaren gör. En nationell utbildningspolitik som kännetecknas av stora och snabba reformer som beslutas och sjösätts utan tillräcklig underliggande analys riskerar att bli mer eller mindre verkningslös. Den riskerar också att dra fokus och resurser från det som har verklig betydelse för lärandet och resultaten, nämligen uppbyggnad och utveckling av kompetens hos lärare och skolledare.

Förbundet ställer sig också bakom utredarens slutsats att det nuvarande svenska systemet för kunskapsbedömning nått en punkt där det förväntas uppfylla alltför många och delvis konkurrerande syften. I dagsläget finns en uppenbar risk att systemet får negativa effekter på elevernas lärande på grund av att så pass mycket kvalificerad lärartid används till att genomföra och rätta prov istället för att undervisa. En grundlig genomgång av systemet är nödvändig.

Att förbundet delar utredarens analys innebär inte att vi förbehållslöst ställer oss bakom de förslag som förs fram. Ytterligare satsningar på fördjupade utvärderingar har ur vårt perspektiv inget egenvärde men är bra om de får till följd att resurser styrs dit de ger bäst effekt och leder till förbättrade förutsättningar för elevernas lärande.

Utredarens förslag och bedömningar

- Reformutvärderingens roll bör stärkas.

Utredaren skriver att det är viktigt för det politiska ansvarsutkrävandet att det går att få veta om den förda politiken har avsedda effekter och om de allmänna medlen allokeras på ett effektivt sätt.

Förbundet delar denna syn men vill samtidigt tillägga att det i sin tur inte betyder att skolutveckling enbart ska styras genom statliga reformer. Statens roll är att sätta upp tydliga och långsiktiga riktlinjer och

kvalitetskrav och sedan inrikta sitt arbete på att skapa förutsättningar för de professionella att styra och driva verksamheten mot målen. Att enbart ytterligare förstärka den statliga uppföljningen och utvärderingen ger sannolikt inga som helst effekter på elevernas lärande. Det är i verksamheterna som det händer.

- Utvärderingskompetensen bör förstärkas på departementsnivå

Utredaren framhåller att man i många länder mer och mer övergivit strategin att försöka påverka skolans inre arbete med storskaliga, nationella reformer. I dessa länder arbetar man numera istället med att stärka den lokala nivåns förmåga att själv ta ansvar för sin egen utveckling och prestationsförbättring. Sveriges Skolledarförbund har länge drivit denna linje bl.a. vad avser Skolinspektionens uppdrag.

Hög kvalitet i en verksamhet byggs alltid underifrån. Den kan aldrig bara tillföras utifrån utan måste prägla de interna processerna för att ge effekt. Satsningar på ökad utvärderingskompetens på nationell nivå får aldrig flytta fokus från det som bygger ett bra utbildningssystem; en attraktiv och högkvalitativ lärarutbildning, konkurrenskraftiga anställningsvillkor i sektorn samt ett professionellt ledarskap med förutsättningar att fokusera de kvalitetskritiska processerna.

En ökad satsning på utvärdering på departementsnivå kan synas stå i konflikt med den ovan refererade tron på nödvändigheten av den lokala nivåns förmåga att själv ta ansvar för verksamhetsförbättringarna. Sveriges Skolledarförbund menar att en sådan satsning har sina fördelar men måste ske genom någon form av resursomfördelning från de myndigheter som för närvarande har i uppgift att utvärdera eller granska verksamheten i skolan. Någon förstärkning av resurserna till nationell utvärdering totalt sett är knappast nödvändig.

- Ett nationellt ramverk för utvärdering av skolan

Sveriges Skolledarförbund ställer sig bakom utredarens förslag till ett nationellt ramverk för utvärdering av skolan med förhoppningen att ett sådant system skulle lägga ökad tyngd vid den långsiktiga styrningen av och kunskapsuppbyggnaden kring skola och utbildning jämfört med vad som är fallet idag. Tätt återkommande förändringar av förutsättningar utifrån förslag byggda på begränsat och grunt utredningsmaterial gynnar knappast professionens eget ansvarstagande för kvalitetsutvecklingen.

Införandet av ett ramverk liknande det utredaren föreslår förutsätter att alla aktörer tar sitt ansvar för att systemet följs och att överenskommelser hålls.

Förbundet har i flera sammanhang fört fram att det nuvarande systemet med nationella prov är ohållbart. Det tär på skolans resurser utan att ge tillräckligt tillbaka i form av lärande för eleverna. Utredarens förslag om en fullständig översyn av systemet med Nationella prov är därmed ytterst angeläget. Att införa ytterligare mätinstrument är inte möjligt utan att denna översyn görs parallellt.

- Tillsättandet av ett råd för utvärdering av skolan

Förslaget avstyrks med motiveringen att det inte syns nödvändigt att formalisera denna form av kvalitetssäkring genom tillsättande av ett särskilt råd. Det nyligen tillsatta Utbildningsvetenskapliga rådet kan sannolikt vara regeringen behjälplig även i metodfrågor.

Med vänlig hälsning

Sveriges Skolledarförbund

Matz Nilsson
Förbundsordförande